

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

XXII-LETA

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1936, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PETEK, 17. JULIJA (JULY 17), 1936.

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 141

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Federacija odgodila akcijo proti rebelnim organizacijam

Pod pritiskom Rooseveltove administracije, katera ne mara konflikta med organiziranimi delavci tik pred volitvami, se je eksekutiva Ameriške delavske federacije odločila za novo proceduro proti unijam, ki so zastopane v Lewisovem odboru za industrijski unionizem.

Washington, D. C., 16. jul. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije je na večerajšnji seji formalno odobril voditelje Odbora za industrijsko organizacijo opora in revolte in vsi bodo pozvani k zaslišanju, ki se bo začel 3. avgusta v Washingtonu. Sedanjí izgled kažejo, da bodo rebelne unije suspendirane, če ne bodo prenehale s svojimi aktivnostmi, katerih cilj je organiziranje delavcev v industrijske masne produkcije in industrijski uniji, ako ne bo medtem prišlo kaj nepričakovane. Rooseveltova administracija se silno trudi, da ublaži spor v vrstah organiziranega delavstva in to je glavni vzrok, da ni bila Lewisova grupa suspendirana.

"Ameriška delavska federacija ne more funkcionirati, ako je razdeljena v dve nasprotujoči si skupini," je rekel Green, predsednik federacije. "Naša delava je težka tudi, ako smo združeni, ampak če bomo v dveh odborih, ne bomo nikamor prišli."

Delavske vrste so se razcepile, ko je John L. Lewis, predsednik rudarske unije, pridobil svojo stran dvanaest narodnih in mednarodnih unij in so formalno Odbor za industrijsko organizacijo. Ta je potem prišel s kampanjo, da se pol milijona železarskih in jeklarskih delavcev organizira v industrijski uniji, s tem pa je stopil na prste Greenu in drugim voditeljem ADF, ki so zagovarjali poklicnega unionizma.

Lewisov odbor ima podporo pri Rooseveltovi administraciji, da se je sedaj ustrašila razkola v vrstah organiziranega delavstva, ki bi utegnil razcepiti delavske glasove pri prihodnjih volitvah. Edward F. McGrady, pomočnik tajnika federalnega delavskega departamenta, je dobil nalogo, naj ugotovi spor in to je deloma vzrok, da je eksekutiva ADF odgodila suspendiranje rebelnih unij.

Istočasno, ko je eksekutiva ADF odločila o usodi rebelnih unij, je Lewis v svojem govoru pred člani National Press Cluba srdito napadel jeklarske barone in voditelje federacije. Francijanka Morgana, M. C. Taylorja, načelnika direktorija U. S. Steel korporacije in E. Gracijo, predsednika Bethlehem Steel korporacije, je nazval za "rebelne industrijske avtoritete". "Prepričan sem, da bodo Američani, ki jih ti avtoritete izkoriščajo, zahtevali organiziranja in jaz bom pri tem pomagal," je rekel Lewis. "Jaz in moji tovariši bomo storili, ker se borimo za industrijsko demokracijo, ki jo opozicija s strani jeklarskega trasta, Ameriške trgovske zbornice in Ameriške delavske federacije. Naš boj se bo nadaljeval."

Nova farmarska organizacija v Minnesoti

St. Paul, Minn. — Iz razočaranja, ker ni National Farm Holiday Assn. na svoji konvenciji v tem mestu podprla kongresnika Williama Lemkeja kot predsedniškega kandidata nove stranke, je skupina vodilnih farmarskih organizacij ustanovila odbor, ki bo agitiral za Lemkeja v volilni kampanji. To pravijo, da novi odbor nima nikakršne povezave pri farmarjih.

Francija snuje novo vojaško zvezo

Anglija povabljena na lokarnsko konferenco

Pariz, 16. jul. — Francija in Belgija sta večeraj povabili Anglijo, naj se udeleži lokarnske konference in sklene vojaško zvezo, v kateri Italija in Nemčija ne bosta vključeni. Obe državi sta opozorili Anglijo, da se mora držati določb lokarnske pogodbe, ker so se pogajanja glede sporazuma z Nemčijo izjalovila.

Francija in Belgija sta za hiter obračun z Nemčijo, ki je pogajala lokarnski pakt z remilitarizacijo Porenja, toda Anglija se iz Lovke pri Divači na Primorskem. Tu zapušta ženo in tri otroke. Bil je član društva 5 SNPJ. — Fr. Spilar je prejel žalostno vest, da je v St. Petru na Krasu umrl njegov 23-letni brat Pavel.

Stališče Anglije je, da je njeno zagotovilo, ki ga je dala Franciji in Belgiji na londonski konferenci, zadostna garancija, da bo Anglija nastopila proti Nemčiji, če bo slednja napadla Francijo.

Francoska in belgijska vlada sta informirali Anglijo, da hočeta, da se lokarnska konferenca začne 22. julija v Bruslju, kakor je bilo določeno, čeprav je Italija naznanila, da se ne bo udeležila te konference iz razloga, ker ni bila povabljena tudi Nemčija.

Klobučarji odklonili Greenov ultimatum

V svojem odgovoru pobijajo očitke o dualni organizaciji

New York. — (FP) — Cap & Millinery Workers International unija se ne bo uklonila ultimatu Williama Greena, predsednika Ameriške delavske federacije, v kateri je zahteval, naj takoj izstopi iz Odbora za industrijsko organizacijo. Tako se glasi sklep, ki ga je eksekutiva te unije sprejela na svoji seji, ki se je vršila na Coney Islandu, N. Y.

Istočasno je Max Zaritsky, predsednik klobučarske unije, naznanil, da je njegova organizacija, ki ima okrog 15,000 članov, že prispevala pet tisoč dolarjev Odboru za industrijsko organizacijo, ki vodi organizatorično kampanjo med jeklarskimi in železarskimi delavci, in da bo še nadalje finančno podpirala kampanjo.

V svojem odgovoru pobija očitke eksekutive ADF, da je omenjeni odbor dualna organizacija. Slične odgovore so dale Greenu tudi druge unije, ki podpirajo gibanje Lewisovega odbora, ki skuša organizirati delavce v industrijskih unijah.

Paragvajska vlada izgnala dva duhovnika

Asuncion, Paragvaj, 16. jul. — Paragvajska vlada je večeraj velela izgnati dva katoliška duhovnika, kmeta bila politično aktivna v opoziciji proti njej.

Domače vesti

Nov grob v Penni

Brackenridge, Pa. — Tu je umrl Matthew Bavezt, star 33 let. Rojen je bil v Ameriki in član društva 375 SNPJ.

Clevelandske novice

Cleveland. — Vročina je zadnje dni terjala tri žrtve med rojaki. V ponedeljek je med kopanjem v jezeru utonil 19-letni Stanko Žagar, ki zapušta starše, tri brate in sestro. V torek je pa zadela solnčarica Jos. Ribariča, ki je popravljal streho garaže. Poklicali so zdravnika, ki pa reče ni mogel pomagati in Ribarič je umrl v nekaj urah. Star je bil 56 let in doma iz Belčic pri Jasški. Nagle smrti, ki je bila posledica vročine, je umrl tudi John Hren. Zgrudil se je, ko je prišel domov z dela. — V bolnišnici je umrla Gertrude Vučič, roj. Lavše, po domače Novakova, stara 82 let. Doma je bila iz Hinja na Dolenjskem in v Ameriki je živela 48 let. — Dalje je preminul v bolnišnici Andrej Mlač, star 60 let in doma iz Lovke pri Divači na Primorskem. Tu zapušta ženo in tri otroke. Bil je član društva 5 SNPJ. — Fr. Spilar je prejel žalostno vest, da je v St. Petru na Krasu umrl njegov 23-letni brat Pavel.

Konflikt med sindikalisti in socialisti v Španiji

Madrid, 16. jul. — Med sindikalisti in socialisti v Madridu je izbruhnil oster spor zaradi stavke stavbni delavcev. Socialisti so sprejeli načrt vlade za končanje stavke in se vračajo na delo, toda sindikalisti vztrajajo z nadaljevanjem stavke. Večera so bili celo fizični spopadi in eden socialist ter eden sindikalist sta bila ubita. V drugih spopadih sta bila ubita dva komunista in eden fašist.

Zahteva federalno pomoč za farmarje

St. Paul, Minn. — John Bosch, predsednik farmarske organizacije Farm Holiday Assn., je naslovil apel federalni vladi, v katerem zahteva takojšnjo pomoč farmarjem v državah, v katerih je suša uničila poljske prideleke. Poleg direktne pomoči naj federalne avtoritete ustavijo prodajo zadolženih farm in preprečijo evikcije družin, ki ne morejo plačevati svojih obveznosti.

Amerika obnoveila trgovsko pogodbo z Rusijo

Moskva, 16. jul. — Trgovinska pogodba med Sovjetsko unijo in Združenimi državami je bila te dni obnovljena za prihodnje leto. Sovjetska vlada je izjavila, da bo v prihodnjem fiskalnem letu nakupila za 35 milijonov dolarjev blaga v Ameriki. V preteklem letu je Sovjetski uvoz iz Amerike znašal okrog 30 milijonov dolarjev.

Atentat na angleškega kralja preprečen

London, 16. jul. — Neznani človek z revolverjem v rokah, ki se je približal kralju Edwardu VIII., ko je ta jezdi na čelu garde pred buckinghamsko palačo, je bil danes aretiran. Napadalec je dvignil roko z revolverjem, toda ustreliti ni imel časa, kajti ljudje v bližini so mu izbili orožje iz roke in ga izročili policiji. Kralj je ostal miren.

Graziani, governer v Abesiniji, ubit?

Italijani odrezani v Addis Ababi

Džibuta, francoska Somalija, 16. jul. — Tukaj se je razširila vest, da je bil general Rodolfo Graziani, italijanski governer Abesinije, večeraj ubit ali težko ranjen v bitki s Abesinci, ki obkrožajo Addis Ababo. Italijanska posadka v Addis Ababi je odrezana od 6. julija, odkar so Abesinci pretrgali železniško zvezo. Italijani skušajo popraviti železniško zvezo, ampak Abesinci jo tako pretrgajo na drugem mestu in neprenehoma nadlegujejo Italijane z napadi iz zasede.

Poročilo se glasi, da so inozemci v Addis Ababi v veliki paniki in večinoma so se zatekli v inozemska poslanstva.

Po vsej Abesiniji se razširja chorožena vstaja proti Italijanom. Deževna sezona, ki je letos izredno huda, je v veliko pomoč domačinom, nasprotno pa v veliko oviro Italijanom, ki se ne morejo ganiti nikamor z večjim transportom in njihova letalska flota jim zdaj nič ne koristi.

Zahtevajo preiskavo Črne legije

Delavska obramba nasilne zločinske teroristične organizacije

New York. — (FP) — Mednarodna delavska obramba je po proučevanju terorističnih aktivnosti Črne legije pozvala H. S. Cummingsa, načelnika federalnega justičnega departamenta, naj odredi preiskavo proti članom te organizacije. V spomenici, ki obsega osemnajst strani in katero je sestavil tajnik Mednarodne delavske obrambe A. Damon, naštevajo zločine, ki so jih izvršili zakrknani teroristi. Te je že odkrila preiskava, ki jo vodi državni pravnik detroitskega okraja. Evidenca dokazuje, da teroristi niso kršili samo državnih zakonov, temveč tudi federalne, ko so ugrabljali, pretepali in morili žrtve, ki so jim prišle v pest, zato je federalna preiskava potrebna.

Francoski pisatelj hvali novo sovjetsko ustavo

Pariz. — Romain Rolland, slovit pisatelj, pozdravlja novo sovjetsko ustavo, ki bo predložena vseunjskemu sovjetskemu kongresu v odobritev, ko se sestane na svojem zasedanju v novembru. "Ustava pomeni ustanovitve pristne demokracije, ki je mogoča le v državi, ki ne pozna razredov," pravi Rolland. "Ta pomeni uresničenje gesel, ki so bila doslej le sanje človeštva — avododa, enakopravnost in bratstvo. To so ideali, po katerih hrepeni človeštvo in katere bo prva uveljavila Sovjetska unija."

Enodnevena stavka oljnih delavcev v Mehiki

Mexico City, 16. jul. — Delavci v oljni industriji v Mehiki so večeraj večinoma stavkali v znak simpatije s stavkarji pri Huestaca Co., ki je podružnica petrolejskega trasta v Združenih državah. Središče petrolejske industrije v Mehiki je Tampico in tamkaj je bilo delo skoro docela ustavljeno 24 ur.

Stavka voznikov taksijev

Dallas, Tex. — Tu je izbruhnila stavka voznikov taksijev, ker so delodajalci odklonili zahteve voznikov, ki med drugim vključujejo zvišanje plače in priznanje unije.

COUGHLIN PRIDOBIL TOWNSENDOVCE

"Newdealska" politika ožigosana na konvenciji

KLIC PO NESTRANKARSTVU

Cleveland, O., 16. jul. — Dr. Townsend, župnik Coughlin in pridigar Smith iz Louisiane so se danes dogovorili, da strnejo svoje organizacije pod zastavo Lemkejeve "tretje" stranke.

Cleveland, O., 16. jul. — Tu se je večeraj pričela konvencija Townsendove penzijske organizacije in iz govorov glavnih voditeljev se lahko sklepa, da organizacija ne bo sodelovala z drugimi grupami, ki so formirale "tretjo" stranko, katera je imenovala kongresnika Lemkeja za predsedniškega kandidata in bostonskega odvetnika O' Briena za podpredsedniškega kandidata. Nekateri so celo napovedali, da Lemke in O'Brien spon ne bosta prišla na glasovnico v mnogih državah.

Opozicija proti fuziji z unijsko stranko, ki jo je blagoslovil "father" Coughlin, detroitski radiopridigar, je bila takoj očitna. Sestavljena je bila že resolucija, ki pobija združitev z Lemkejevo grupo in ta bo danes s podpis delegatov predložena resolucijskemu odseku. Večina na konvenciji je zavzela stališče, da je treba čisti načelo starostne penzije pred okuženjem, to pa je mogoče le, ako se Townsendova organizacija ne bo vmešavala v strankarske boje. To stališče podpirajo tudi demokrati, katerih vpliv se opaja v Townsendovi organizaciji, čeprav so glavni govorniki srdito pobijali politiko Roseveleove administracije.

Najbolj ostra kritika "newdealske" politike sta bila dr. Townsend, vodja penzijske gibanja in rev. Gerald L. K. Smith, naslednik pokojnega senatorja Longa iz Louisiane, ki je sedaj vodja Longovega gibanja "razdelitve bogastva". Delegatje in člani penzijske organizacije so navdušeno aplaudirali Townsendu in Smithu, ko sta krtačila Rooseveltovo administracijo.

Smithov nastop je bil teaterski in njegov govor je izzval več odobravanja nego Townsendor. Po uvodnih besedah, s katerimi je orisal delo pokojnega senatorja Longa, je pričel napadati Rooseveltovo administracijo, Tugwella, pomožnega poljedelskega tajnika in druge "možnanske trustarje". "Ko so nas našli revne in lačne v depresiji, so prišli na dan z idejo, da je treba učečati poljske prideleke, pobijati prašičke in govejo živino," je rekel Smith. "Rooseveltova vlada ni vlada Lincolna, temveč vlada Frankfurterja, Tugwella, Ickesa, Hopkina in drugih marksistov, ki hočejo vpeljati komunistično diktaturo v tej deželi."

Mleko podraženo na 12c kvort v Chicagu

Chicago, 16. jul. — Mleko v prodaji na drobno se je podražilo za cent pri kvortu, to je na 12 centov. Podražitev je prišla valed pogodbe s farmarji, ki bodo v bodoče prejeli \$2.08 za sto funtov mleka od škafskih mlekarovskih družb namesto \$1.55, kar so dobivali doslej.

Granata iz svetovne vojne ubila 5 otrok v Srbiji

Nikšić, Jugoslavija, 16. jul. — Pet otrok, ki so se igrali s staro granato iz svetovne vojne, je bilo večeraj ubitih, ko je granata eksplodirala.

Italija proslavlja preklíc sankcij

"Svet se je uklonil pred nami," pravi Mussolini

Rim, 16. jul. — Diktator Mussolini je v svojem govoru pred veliko množico, ki se je zbrala pred Beneško palačo, svečano izjavil, "da so sankcijske države razobesile belo zastavo, kar predstavlja kapitulacijo onih, ki so hoteli preprečiti italijansko zmago. To je naša ekonomska zmaga, zmaga italijanskega ljudstva, ki je bilo vedno pravilno na žrtve. Pravica in civilizacija sta triumfirali v Afriki in Evropi."

Pred svojim govorom je Mussolini sprejel skupino ameriških turistov in se ji je zahvalil za obisk. "Vesel sem, ker ste me obiskali na zadnji dan sankcij," je rekel diktator.

Poslanica fašistične stranke, ki govori o Mussolinijevi odločnosti in "da smo vedno pripravljene korakati pod vašim varnim vodstvom," je bila večeraj objavljena.

Medtem, ko so vihrale zastave po vsej Italiji in je ljudstvo pozdravljalo konec bojkotne akcije, je vlada sklenila trgovinsko pogodbo z Albanijo, državo, ki se ni pridružila Ligi narodov pri izvajanju sankcij. Pogodba daje Italiji koncesije za eksploatacijo oljnikov v Albaniji v zameno za posojilo okrog \$1,500,000, ki ga je dobil albanski kralj Zog. Pogodba določa tudi izmenjavo italijanskih in albanskih produktov. S tem se je italijanska kontrola nad Albanijo povečala.

Sedem ubitih v letalu na Slovenskem

Letalo je treščilo ob skalnati vrh

Ljubljana, 16. jul. — Na Gorenjskem se je večeraj pripetila velika nesreča. Letalo je treščilo v mogli ob skalnati vrh, se razbilo in sedem oseb — pilot, radiooperater in pet potnikov, med katerimi sta bila dva Nemca — je zgorelo med razvalinami aeroplana.

Vladni odbor oplazil parobrodno družbo

Washington, D. C. — Federalni delavski odbor je odredil, da mora Clyde-Mallory Steamship Co., ki vzdržuje potniški promet med New Yorkom in pristanišči v v Floridi, ponovno uposliti petnajst monarjev, ki jih je vrgla na cesto zaradi u-nijskih aktivnosti. Pri zaslišanju, ki ga je vodil vladni odbor, je bila podana tudi evidenca, da družba plačuje silno nizke mezdde mornarjem, na drugi strani pa troši velike vsote za aplo-nažni sistem in krdelo vohunov, ki jih ima v svoji službi.

Jeklarska kampanja uspešna v čikaškem distriktu

Chicago, 16. jul. — Van A. Bittner, direktor kampanje za organiziranje jeklarskih delavcev v čikaškem distriktu, poroča, da se je 3000 delavcev vpisalo v jeklarsko unijo, odkar trajajo kampanje.

Naciji zaprli štiri menihe in bivšo nuno

Berlin, 16. jul. — Nacijsko sodišče v Damstadtu je večeraj obsodilo štiri katoliške menihe in bivšo karmeličansko nuno in učiteljico v petnajstmesčni zapor zaradi nemoralnosti. Bivša nuna je bila obtožena, da je zlorabila nekega dečka.

S KAMPANJSKE FRONTE JEKLARSKIH DELAVCEV

Kampanja postaja agresivna na vseh točkah široke fronte

ZUNANJA POMOČ PRIHAJA

Chicago. — Jeklarski trust je lahko pripravljen na potrošitev težkih milijonov za boj proti organiziranju pol milijona delavcev, toda je dvomljivo, da bo mogel zaustaviti veliko valovanje organizatoričnega sentimenta, katerega je dvignil kampanjski odbor pod vodstvom Lewisovega Odbora za industrijsko organiziranje.

Poročila iz raznih krajev široke fronte pokazujejo, da je agresivna kampanja že povsod v polnem zamahu. Jeklarski trust je s svojo napovedjo vojne, katero je priobčil v obliki ene strani velikega oglasa v 375 meščanskih dnevnikih, dregnil v veliko aršenoovo gnezdo, v kampanjski odbor, ki se v strateški dobro kosa z masno plačanimi odvetniki in drugimi funkcionarji trusta.

Odgovor je takoj dobil od vseh načelnikov kampanje. John L. Lewis je jeklarskim baronom moštrosko odgovoril prošli teden po radijskem omrežju. Odgovorili so mu tudi Philip Murray, načelnik kampanjskega odbora, Clinton S. Golden, vodja kampanje v pittsburskem okrožju, John Mitch, vodja kampanje na jugu, in Van A. Bittner, načelnik kampanje srednjepozadnega distrikta.

Lewis je med drugim rekel, da medtem, ko je jeklarska industrija producirala tisoče milijonarjev in stotine multimilijonarjev, ni še nikdar v zadnjih 35 letih plačevala svojim delavcem življenske mezdde. Med vsemi velikimi industrijami, 21 po številu, je plača v jeklarski industriji najnižja, na dvajsetem mestu. Izjema je le tekstilna industrija. Povprečna tedenska plača jeklarskih delavcev znaša le \$16.77.

Van A. Bittner pa je v svojem govoru po radiu WCFL, last Čikaške delavske federacije, udaril po jeklarskih baronih radi očitka, da jeklarsko industrijo motijo — "zunanježi". Jeklarske barone vprašuje, če je že kateri izmed njih delal eno uro v jeklarski industriji. Nadalje jih vprašuje, kdo so dobro plačani odvetniki in ravnatelji tovarni: ali mar niso vsi "zunanježi"? Hujezanje proti "zunanježem" ni nič drugega kakor metanje peska v oči delavcem in publiki. Slično je tudi s kompanijskimi unijami, "pri katerih imamo sicer glas, toda naš glas ne pride nikamor," kakor je rekel neki jeklar delavec v Garryju.

V Chicagu se je zadnje dni vršila konferenca zastopnikov 45,00 jeklarskih delavcev. Dobili so instrukcije za agitacijo med delavci. Slične konference so v teku tudi po drugih jeklarskih centrih.

V Pennsylvaniji so jeklarske družbe v več krajih skušale poriniti v boj proti kampanji svoje kompanijske unije, katerim so naročile, naj sprejmejo jeklarski uniji in "zunanježem" sovražne resolucije. Toda niso imele dosti uspeha. V več krajih so zastopniki kompanijskih unij enostavno odklonili "vmešavati se v zunanje zadeve." Tako lojalne so te unije do svojih gospodarjev!

Philip Murray tudi poroča o oboroževanju jeklarskih družb. Bethlehem Steel je v svoji tovarni v Johnstownu nastavila 150 novih kompanijskih policajev. (Dolje na 3. strani.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LARVINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: na Zdravstveno društvo (levo Chicago) in Kanada \$5.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cincin \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inozemstvo \$9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi dopisov in nenarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, pesni, drame, romani itd.) se vračajo pošiljatelju le v skladu, če je priložen poštne. — Advertisers: rates on agreement. — Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2537-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (June 30, 1936), poleg vsega izvešča na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Nekaj tega in onega

V srednji Evropi se kristalizira močna fašistična fronta. Nacijska Nemčija je sklenila pakt s klerofašistično Avstrijo in v ta pakt je privolila fašistična Italija. V Berlinu pravijo, da se temu fašističnemu bloku pridružita še Ogrska in Poljska, sčasoma pa tudi Rumunija in Jugoslavija. Nič čudnega. Enake vrste tiči lete skupaj! In fašistični tiči ne samo lete visoko, da si ohranijo svoje barbarske režime, temveč bi radi raztegnili svoje fašistične imperije. Kaj pa delajo demokratični režimi? Ali so pripravljeni? O tem bomo še pisali.

Počasi se pomiče napredek v Ameriki v pravo smer, pomiče se pa le. Federalna vlada je pokazala skrb za kmetstvo v prejšnjih letih, ki jih je udarila letošnja suša. Farmarji dobe denarno podporo, relifno delo in odškodnino za izgubljene črede goveje živine. To je nekaj novega. Pred leti, ko je suša požgala farme in pašnike na zapadu in drugod, se vlada ni brigala za farmarje. Brigali so se edinele "živili individualisti," ki so po vsaki suši kupili sežgane farme napol zastoj in jih potem prodali novim "suckerjem" po visoki ceni, ko je spet prišlo dvoje ali troje "debelih" let. Na ta način je šlo desetletja. Reven farmar je večer "sucker." Potegne ga slepo vreme in potegnejo ga prefrigani "krepiki individualisti." Kljub temu je silno potrpečljiv.

Hrvaški dnevnik "Svijet," ki izhaja v New Yorku, je pred kratkim dobro definiral fašizem s sledečimi besedami: "Fašizem je proizvod najnižjih, najvulgarnjših in najbrutalnejših političnih nagnov in človeku. To je degenirani, histerični in perverzni nacionalizem spojen z gangsterskimi in mafijskimi metodami lopovstva, prenešenega iz kriminala v politiko. Nič čudnega ni torej, da je fašizem v vseh deželah razvil prostaško, poulično psovnanje in batinsko argumentiranje do stopnje, na katero se ni povzpelo nobeno drugo politično gibanje v zgodovini sveta." — To pravilno definicijo je potrdil oholi nacijski "fuehrer" Greiser iz Gdanjska, ki je nedavno nastopil pred svetom Lige narodov v Ženevi kakor nastopi surovi čoban pred grupo plaših pastirčkov. Ko se je Greiser izkričal pred delegati držav, je dal fašistični pozdrav, nato je pa pokazal "osa" (palec na ncs) poročevalcem. Prostaško, perverzno in gangsterko!

Anglička vlada je pred kratkim odpravila oglaševanje v radiu. Radio v Angliji je državna institucija in vsi programi so posvečeni izključno zabavi, izobrazbi in umetnosti. Pravico političnih govorov v radiu imajo vse stranke enako, toda le ob gotovih urah, ne pa, kakor v Ameriki, kjer republikanski ali demokratiški politični cirkus odrine vse druge programe za celo ure iz etra. Oglaševanje v radiu je bilo doslej omejeno na eno uro zjutraj, zdaj so pa že to odpravili. Kdor ima v Angliji radioprijemnik, plača 10 šilingov (\$2.50) davka na leto. Skupna vsota tega davka je lani prinesla angleški vladi pet milijonov dolarjev, kar pomeni lepe dohodke in vlada lahko pogreša pristojbine od oglasov. — V Združenih državah ni davka od radioprijemnikov, zato pa ljudje poslušajo programe, ki so ponizani na najnižjo komercialno bazo; programi so v rokah oglaševalcev in "stuff," ki ga oddajajo, je dokaz, da trgovci z zajfo, zobno pasto in nešteto drugo robo, smatrajo ameriško publiko za čredo — moroncev. Napredka in izboljšanja v tem oziru ne bo dosti, dokler ne bo radio služil ljudstvu, ne pa več privatnim kapitalistom.

Severna in Južna Amerika sta bili stoletja znani enostavno kot Novi svet. Stari svet sta bili Azija in Evropa. Tam se je "vse začelo." Do nedavna so bili tudi največji znanstveniki uverjeni, da je zibel človeštva tekla v Aziji, tam je bil začetek civilizacije itd. Ali pa je Amerika res tako nova in mlada? Znanstveniki so začeli dvomiti. Nedavno so odkrili ostanke človeških bivalj v Nebraski, ki so stari najmanj 5000 let. In doli v Mehiki, po centralni Ameriki in še nižje doli v Peruju so zadnja leta vstale iz tal arheološke priče davnih civilizacij, ki so eksistirale pred 10,000 in celo 14,000 leti. To bi se reklo, da so civilizacije v Ameriki starejše kakor one v Aziji. Nazadnje bomo izvedeli, da je bila "zibel človeštva" tudi v Novem svetu.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Ze zopet "počitnice"

Butte, Mont. — Zandjic sem poročal nekoliko o delavskih razmerah v tem mestu, odnosno o delavskih razmerah v bakrenih rudnikih, kako se dela in kakšno priganjstvo so uvedli. Prigajalski sistem je menda na višku, poleg tega pa v nekaterih rovinah vlada taka vročina, da je človek, predno se ji privadi, še ji sploh more privaditi, le velikim naporom prenese.

Omenil sem bil, da sem kmalu po prihodu v to mesto dobil del v enem izmed najbolj vročih rudnikov, v katerem je skrajna slaba ventilacija. Tam sem delal le par dni, potem sem pa do bil delo v drugem rudniku, v katerem ni bilo tako vroče. Tam sem delal osem dni in potem sem brez vsakega vzroka bil odpuščen. Najprej mi je delovni dejal, naj z lopato nakladam ru do, čez nekaj časa pa se je pre mislil in dejal, naj izpeljem k streslinika par vozikov rude. In spet je malo razmišljal, nakar mi je ukazal, naj grem ven iz rudnika in zunaj v pisarno mi bodo izplačali.

Tako sem seveda storil. Pobral sem šila in kopita in šel proti hotelu, kjer imam v najemu sobo, da v nji na posteljo položim svoje telo in napasem sitne stenice.

V petek sem bil odslovljen, naslednji dan, v soboto, sem pa že dobil drugo delo. Seveda bo bila ista pesem kot prej. Namreč, če bom delal osem dni, bom spet dobil "počitnice." Sedaj mi je kar nekaj samo ob sebi zlezlo v moj sistem oziroma misljenje, ko bom delal osem dni, da bom sam pustil delo, da ne dam drugim prilike za odslovlitev.

Ko sem razmišljal o tem vprašanju in stvari prišel "do dna," sem se uveril, da zato tako hitro odslovljivo novega delavca, da potem lahko dajo delo vsakemu novodošlecu. Na ta način dajo vsakemu priliko, da si za silo nekaj prilaži.

Sploh pa ni, da bi človek sitnari radi tega sistema, kajti po eni strani je tako na mestu, je praktično z njihovega stališča, ne pa s stališča delavca. Njih seveda prav nič ne briga stališče delavcev.

Ko delavec pride v mesto, ima le par dolarjev v žepu. In kaj naj počne s temi par dolarji? Zato so preračunali in izračunali, da je najboljšje, če mu dajo takoj delo po njegovem prihodu. Če dobi delo prvi dan po prihodu, dobi po preteku enega tedna okrog 25 dolarjev, nakar sledi odpust. S temi dolarji v žepu lahko plača stanovanje in hrano, potem pa spet v par dneh dobi novo delo, ali pa lahko odpotuje dalje. Če pa bi bilo tako, da bi delavci ostali stalno na delu, bi bilo tukaj toliko brezposelnih delavcev, da ne bi vedeli kaj z njimi početi. Dalje bi tudi prišli do tega, da bi brezposelnim zadržali vstop v mesto, kar pač ne bi bilo dobro v svobodni državi. Tretjič bi oni brezposelni, ki bi bili v mestu, stalno pristiskali na relifno postajo tako, da se bi stavba podrla v par dneh.

No, tako kot je sedaj, se pa delavci sami preživijo z denarjem, katerega dobijo od dela v bakrenih rudnikih, in med temi je tudi podpisani.

Frank Kroll.

Dopis iz toplie

Lava Hot Springs, Idaho. — Dne 11. julija zjutraj sem zopet srečno dospel v to topliško mesto, ki slovi daleč naokoli kot izborna zdravilišče po svojih zdravilnih vrelicah.

Prva moja pot po prihodu v to mesto je seveda bila v državne toplie, da si malo ogrejem moje trde kosti in pa pošteno umijem mojo rudarsko kožo. Kadarkoli mi je mogoče, ako mi čas in finančna sredstva dopuščajo, grem vaelej rad v to mesto tudi radi počitka, to je, več radi počitka kakor radi boleznim, kajti bolan nisem. Tukaj se pa pošteno spočijem od vsakdanjega dela, obenem se pa, kakor sem že omenil, pošteno umijem in okopljem ter pregrejem kosti.

Vsakemu, ki trpi na revmatizmu in če zmore, priporočam, da gre v Lava Hot Springs, Idaho, kjer mu bo odleglo. Te toplie, ki so pod državno kontrolo, so pripravne za zapadne države, ker dosti ne stane. Letos ti dajo deset kopeli za en dolar.

Mnogo revežev prihaja sem, ki so popolnoma nezmožni, da bi hodili, ali pa so drugače pohabljeni, pa v kratkem času okrevajo tako, da vsaj spet lahko hodijo.

Letos sem se tukaj sestal z rojaki iz Superiorja, Wyo. Sem so prišli kakor jaz — ker imajo desetdnevne počitnice. Imenitno smo se zabavali. Resnično povedano, da se človek najboljšje počuti med svojimi rojaki. Tudi na stanovanju smo pri rojaki, namreč pri Struceljnovi materi. Struceljnovi imajo tukaj svojo trgovino z mešanim blagom (general store). V tej trgovini se torej dobi vse, kar človek potrebuje. Poleg tega pa oddajajo sobe v najem. To je edini Slovenec, ki ima trgovino v tej okolici.

Kdor misli, da se bo v teh toplinah zabaval, naj ne hoči sem, kajti zabave tukaj ni.

Anton Tratnik, 267.

Zidanšek se ne straši vročine Sharon, Pa. — Kljub neznošni vročini, ki nas trpinči že teden dni, sem se odpravil na pot in odločil sem se, da malo poročam z mojega kratkega potovanja.

V taki neznošni vročini star človek pač ne more hitro potovati, ker bi na poti pod žgocim solncem omagal in padel. Od žeje bi mu odpovedale njegove moči. Letošnja vročina je neka posebnega. Zima je bila izredno mrzla, rekordna, sedaj pa imamo izredno hudo, rekordno vročino. Bogovi narave so se menda zakleli, da nas mučijo in trpinčijo kar se da, pozimi in poleti.

V taki vročini se človek najboljšje počuti na kakšnem prijaznem pikniku v hladni senci. Le to je križ, da se večje številce piknikov vrši na eden in isti dan in v veliki razdalji, tako da se

Angleški kmet je protestirajo proti plačevanju desetine angleški cerkvi.

človek ne more udeležiti več ko enega.

Dne 9. julija sem se odpravil v Pittsburgh. Ker je vročina prehudo pritiskala, sem se takoj podal na deželo, misleč seveda, da se ji izognem, pa sem se motil. Šel sem v okraj Westmoreland. Tam vlada taka vročina, da grozi ves letošnji pridelek uničiti in posušiti.

Frank Smolich iz Herminjeja se me je takoj usmili in njegov sin me je peljal po naselbinah. Na ta način sem se mnogo boljše počutil. Na Yukonu sem ostal en dan.

Dne 10. julija je malo deževalo in ozračje se je precej shladilo.

Na Yukonu delajo jako slabo — komaj po dva dni v tednu. Kljub temu so v večini ponovili naročnino Prosveti, dobil pa sem tudi eno novo celotno. Posrečilo se mi je, da sem dobil lepo število novih naročnikov v različnih drugih naselbinah. Največ novih sem dobil v Veroni, kjer so naši SNPJ ljudje zelo hvaležni za njeno hitro pomoč prizadetim v zadnji povodnji. Mnogi so mi naročili, naj se v njihovem imenu Slovenski narodni podporni jednoti lepo zahvalim. To željo sem drage volje izpolnil.

Že pozno v noč sem se odpravil na Cheswick. Prenočil sem pri Petru Grumu, ki se je tudi naročil na dnevnik Prosveto in mi lepo postregel. Obiskal sem tudi po povodnji težko prizadeta društvena tajnika Jožeta Flajsa. Ker pa ga ni bilo doma — nahajal se je baš na društveni seji — sem odrinil proti Pittsburghu.

V Pittsburghu sem izvedel žalostno vest, da si je dne 9. julija vzel svoje mlado življenje 44-letni Jože Grlic. Nad 20 let je bil zaposlen pri družbi Westinghouse. Bil je zelo priljubljen med rojaki. Pred več meseci ga je začela mučiti neka neznan bolezen tako, da ni mogel opravljati svojega dela. Poslali so ga v razne bolnišnice, a nikjer niso mogli določiti kakšna bolezen ga muči. Končno se je odločil, da sam konča dolgo trpljenje. Njegov pogreb se je vršil 12. julija ob veliki udeležbi občinstva. Pokojni Grlic, moj prijatelj, zapušča mlado ženo in tri nepreskrb-

Potovanje nekoč in danes

S potovanja na jug l. 1786. hvali Goethe "neverjetno hitrost," s katero se pomika na prej. In kakšna je bila ta fenomenalna hitrost? Okrog 8 km na uro . . . 150 let je prav poteklo odlej.

Goethe bi bil to "brzino," če bi dal človeku menjati konje, še za malenkost lahko povečal. Toda to je bilo zvezano z velikimi težavami, tudi stroški. Praktično je pomenilo tedaj 8 km na uro pač senzacionalno povprečno hitrost. Šele izum parnih vozil in bencinskega motorja je to spremenil.

V vseh stoletjih pred Goethejem je bil na potovanja prilično enak, hitrosti pa tudi niso bile drugačne. Tako poročajo iz starega veka da je Cezar v prailnem pohodu prispel iz Rima do Rodana s povprečno hitrostjo 150 km na dan. Če vzamemo, da je jahal ali se vozil 15 ur na dan, bi bil to še vedno le tempo 10 km na uro. Toda za tedanje čase je bilo to nek izrednega. V splošnem so v rimskem imperiju potniki prepotovali 60 do kvečjemu 72 km na dan. Veliki prekrat v potovanjih so prinesle naši stroji. Iz muke, kar je bilo prej potovanje, so napravili užitek, 160, 200, celo 300 km na uro, ki jih opravljajo naše najhitreje železnice, avtomobili in letala, se nam vidijo sami po sebi umevni.

Toda modernemu človeku je postalo vse preveč samo ob sebi umevno. Malokdo n. p. premišlja o tem, koliko bojev, odповіdi in razčaranj je bilo treba, da so uvedli parne stroje v tehniko potovanja. Ko so začeli prvobitno železnice s svojim delom, so naleteli na vse stranih samo na odpor. Kraljevski bavarji zdravniški kolegij je n. pr. v prvi polovici prejšnjega stoletja izjavil, da je gradnja železnice zločin zoper ljudsko zdravje, "kajti takšne br ne morajo pri potnikih povzročati pretres maganov, pri gledalcih pa omedlevice." Da je šla rila ta instanca vse, kar je bilo mogoče, da preprečila gradnjo železnice, se razume samo sebi. Ko je Stephenson predlagal uvedbo po njih lokomotiv, so angleški učenjaki "dokazali" da je nemogoče potovati z brzino 12 milj, to niti 20 km na uro. Thomasu Grayu, ki je pravil prvi načrt železniškega omrežja, pa grozili na najodurnejši način. Tedanja publika je zahtevala, naj moža zavoljo njegovega načrta v taknejo v prisilni jopci . . . To je neumljivo, kaj ne? In vendar še ni tako dolgo, kar se je to dogajalo. Izumitelji so imeli to res težko stališče. Po borbi za obvladanje z ravo so morali začeti vedno s še težjim bojem proti ljudskim predsodkom. Mi bi pa morali biti tem pionirjem tehničnega napredka vedno hvaležni. Omogočili so nam najlepše potovalne načrte, dali so nam fantastično moč nad prostorom in časom, moč, ki jo prekaša samo narava. Kaj neki so naše brzine proti tistim, ki so v vesoljnosti nekaj običajnega? Zemlja kroži s hitrostjo 107,000 km na uro okrog sonca, in sonce brzi z zemljo in vsemi drugimi neti skoraj z isto hitrostjo skozi vesoljsko točko na zemeljskem ravniku kroži še s hitrojo 1670 km na uro okrog zemeljske ose. Trebo še mnogo ogromnega dela, preden bo človek dosegel takšne fantastične brzine in gotovo je med nami pretežna večina ljudi, ki ne verjamejo, da bi mogli kdaj doseči takšne brzine prav tako, kakor niso pred piliimi sto leti verjeli, da bi bilo mogoče potovati z brzino 20 km na uro . . .

Jubilejum Marseljeze

Pred sto leti je umrl v Choisy-le Roiu blizu Pariza Rouget de Lisle, ki se je narodil 10. maja 1780 in se je posvetil inženirskemu poklicu. Služil je v tem svojstvu pri vojaki, toda je glabljal se je čedalje bolj v umetnost, zlasti poezijo in glasbo. Kljub temu bi bil danes morda pozabljen pesnik in glasbenik, da ni bil žil ognjeteve Marseljeze, francoske narodne vojaške himne.

S to pesmijo si je Rouget de Lisle oval glavo z vencem nesmrtnne slave. Francija je počastila stoletnico smrti stvaritelja Marseljeze s velikimi svečanostmi. Priredili so celo film z naslovom "Rojstvo Marseljeze," ki so ga predvajali v nešteti kinematografih.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 17. julija 1916.)

Domake vesti. — V Sheboyganu je umrl 14-letni Louis Udovick. — V Chisholmu, Minn. se je smrtno ponesrečil Dane Mandit, stavljal v član IWW. Pri svojem bratranču na farmi je padel v plitki vodnjak in si je zlomil vrat. — V Jolietu je umrl 40-letni Frank Spivak. — V Jolietu je umrl 40-letni Frank Spivak, ki je zapustil vdovo z več otroci. — V Chicago je bil od neznanh zlikovcev ustreljen velandu je bil od neznanh zlikovcev ustreljen Jos. Muček. Tamkaj je umrla Rosa Kapljica stara 34 let. Ravnotam je 16 rojakov prejela državljanski papir.

Iz delavskega sveta. — V Tacomi, Wash. je policaj ustrelil stavkovčega pristavničarja delavca v hrbet. — Delavski department v delavca, da je bil v prvi polovici leta 1916 poročal, da je bilo v prvi polovici leta 1916 1432 delavskih stavk v Združenih državah. — Organizirani delavci v La Salla, Ill. so nasilno klicili na guvernerja Dunnea oster protest, ker je poslal milico nad stavkarje v cementovni čepavi je ni bilo treba.

Svetovna vojna. — Francozi in Angličani so ob novili ofenzivo na zapadni fronti, ko so odločili nemške protinapade. Reokupirali so več nemških stajank. Manj srče so imeli Rusi, kateri prodiranje je bilo ustavljeno na vsaj fronti Rumunija se je začela pripravljati na vojno. Avstrijo in Nemčijo.

Množica pristanišnih delavcev v Marsellesu, Francija, proslavlja zmago po končani stavki.

Vesti s Primorskega

MAČANJE ITALIJANIZACIJE NAŠE MLADINE

Uredbo šestega ljudsko-školskega razreda—6000 učencov v Julijki Krajini ponavljajo po več let peti razred

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Trst, 27. junija. — Fašistom je prišlo na um, da bi se izognili nevarnosti, da bi se Italijanci razširili po naših tleh. Zato so izdali ukaz, da se v vsaki italijanizirani šoli mora učiti peti razred.

Slovenski letaki v Gorici in okolici

Trst, 27. junija. — Iz Gorice poročajo, da je bilo nekega dne zjutraj koncem prejšnjega tedna po mestu in okolici raztresenih vsopolno letakov in listkov. Ti propagandni letaki so bili najrazličnejše vsebine in pozivi kot: "Narod, prišel je čas, da se znebite tiranov." "Mi vstajamo in vas je strah!" in podobno. Letaki so vzbudili med našim ljudstvom veliko zanimanje in hrup. Vsepolno opravka pa so dali fašističnim oblastem in njih funkcionarji so imeli polne roke posla. Zaradi teh letakov je bilo v Gorici aretiranih večje število naših ljudi.

Popolna militarizacija rudnikov na Labinščini

Trst, 27. junija. — Naš list je že poročal, da se širijo glasovi o militarizaciji rudnikov v Istri. Danes nam te vesti kot resnične potrjujejo žalostna dejstva, ki smo jih zvedeli v zadnjem času. Namreč ni dolgo tega, ko so se v nekaterih vaseh pojavili glasovi, da je odkrit in odprt v Istri nov rudnik, da je tamkaj dela za vsakogar in da so delavci zelo dobro plačani, in sicer po 16 lir in evro. To bi bil vsekakor za naša naša razmere v Italiji več kot dovolj velik zaslužek. Tem vestem je nasledil precej naših fantov in mož, zlasti z Bovškega in drugih krajev ob Soči, ki so tudi poskrbeli, da so v najkrajšem času odšli na Labinščino iskat si dela in zaslužka. Res, delo so takoj dobili. Podjetje jih je nastanilo v tako umazane, zanemarjene in podrt barake, polne vsakovrstnega mrčesa, da jim ni bilo mogoče vzdržati. Skratka, manjkala je vsaka najnujnejša in najpotrebnejša higijenska naprava. Po 14-dnevni delu pa so delavci ugotovili še to, da ne bodo zaslužili niti toliko, da bi se pošteno prehranjevali, kaj šele, da bi kaj prihranili. Zato, kdor je imel le še toliko denarja od doma, da se je lahko podal na pot, je takoj odšel domov, kdor pa ni imel potrebnega denarja je sklenil, da ostane toliko časa, da si s težkim delom in s stradanjem pritrga toliko, da bo imel za vlak. Med tem pa je prišla odredba od ravnateljstva, da se ne sme nobenega delavca več odpustiti od dela. Kdor bi pa odšel brez vednosti predpostavljene, je smatran kot dezertir. Naše fante in moške je to ukrep zelo zadel in poskušajo na vse načine, da se otresejo tega robstva in odidejo domov, kjer če tudi bi morali stradati, imajo vsaj snažno in zdravo stanovanje, tam jim pa še tega manjka.

Vse zgleđa, da so naše ljudi zvabili v past, kajti povsod, kjer se da le nekaj zaslužiti—ob meji tudi letos delajo z ameriškano brzino—zaposlujejo po največ delavce iz Italije in naši niti v pošto ne pridejo.

Kazen ob vsaki priliki

Idrija, 7. junija. — Nande Svetličič, 22 let star, doma iz Krnic nad Sp. Idrijo, je bil pred kratkim obsojen od goriškega sodišča na tri mesece ječe. Komaj pred nekaj meseci se je vrnil iz zaporov, kjer je prebival 3 mesece zaradi preiskave o sumu, da je razpečeval po vaseh slovensko "Pratiko." Ker mu niso

možni ničesar dokazati, so ga izpustili, vendar pa so ga ob prvi priliki apert, in sicer, ko so ga mileniški nekoč srečali, ko je šel po opravo v 8 km od meje oddaljen kraj, aretirali in ovadili sodišču, da je nameraval prekoriti italijansko-jugoslov. mejo. Glede te ovadbe je bil sedaj kaznovan na tri mesece zapora. Sedem žrtev 305 mm granate

Poročali smo že o strašni nesreči, ki se je pripetila zadnje nedelje v juniju na Stari gori pri Gorici. Skupina ljudi je našla v gozdu staro avstrijsko granato od 305 mm, ki so jo takoj pričeli razstavljati, da bi njeno razstrelivo in kovinske dele lahko vnovčili. Granata je nenadoma eksplodirala in dobesedno raztrgala 7 ljudi, ki jih pozneje ni bilo mogoče niti spoznati. Ožgane dele njih trupel so zbrali in skupno pokopali v bližnji vasi pod goro. K sreči sta se dva člana nesrečne družbe o pravem času oddaljila od mesta, kjer so granato izkopali, in sta tako ostala pri življenju. Po njih navedbah je bilo mogoče dognati, da je granata ubila 47letnega Josipa Nardina, njegovo 17letno hčer Josipino, 48letnega Merijaka, njegovega 15letnega sina Friderika, Bojana Favera in še dva druga moška, ki sta se po naključju nahajala tam blizu in katerih istovetnosti še zmerom ni mogoče ugotoviti.

Nesreča je napravila porazen vtis po vsej deželi in nekaj dni so krožile o njej po bližnjih in daljnih vaseh vse mogoče govornice. Vse ljudstvo je globoko sočustvovalo z nesrečnimi družinami, ki so izgubile svoje rednike. Ljudje le predobro vedo, da se mora v teh časih marsikdo baviti s takim smrtno nevarnim poslom, da si zasluži zase in za svoj borni vsakdanji kruh. Starih granat in bomb je zlasti po Goriškem in Krasi še na tisoče in, čeprav so njih nabiranje oblasti prepovedale, jih vendar na stotine ljudi išče po gmajnah in gozdovih ter prodaja pod roko raznim trgovcem in prekupčevalcem. Kljub stotinam nesreč, ki so se pripetile v povojnih letih iskalec granat, se ljudje spričo pomanjkanja in bede še zmerom ne plašijo tveganj svojega življenja zaradi tistih par lir, ki jih izkupijo za svoje nevarno blago. Samo goriški mestni reševalci so v letih 1923 do 1935 prepehtali v goriško bolnico 530 ranjenecv iz mesta in bližnje okolice. Število ranjenecv po ostalih oddaljenejših krajih more biti le še večje, da o ubitih iskaleh granat niti ne govorimo.

Požar pod Poreznom

V bližini Hude Južine v Gornji Baški dolini je, kakor poroča "Gazzettino", v noči od 1. jul. nenadoma pogorelo poslopje, v katerem so bili instalirani motorji vojaške žične železnice, ki je speljana na Porezen. Požar se je razširil tudi na skladišče 11. artiljerijskega polka in uničil večjo količino vojaških uniform in perila. Dva soda bencina sta eksplodirala.

Kakor so naknadno dognali, je nastal požar zaradi tega, ker se je motor, ki je bil neprestano v pogonu, preveč razgrel. Pri gašenju so sodelovali kompaniji artiljerije ter karabinjerjev iz sosednih Oblok. Človeških žrtev ni bilo. Škoda znaša 30.000 lir.

DROBNE NOVICE IZ PRIMORJA

Na goriški obrtni razstavi, ki se je vršila v drugi polovici junija hkratu s celo vrsto drugih takih prireditvev so razstavili tudi idrijske čipke. Čipke so izdelala dekleta na solah v Idriji, Cerknem, Bovecu, Velikem dolu in v Dolu Otlici.

Istrske ceste. V pulskem listu "Corriere Istriano" so pred kratkim ponovno objavili ostre pritožbe zaradi slabih cest po deželi. Sedaj se je zglasil v listu tudi inž. Pagani od pokrajinske uprave, ki je priidal, da so ceste zelo slabe. V odgovor pa je kot glavni argument navedel, da je za istrske pokrajinske ceste, ki merijo skupno 750 km, na razpolago letno le 1.275.000 lir (4.15 milijona Din).

Kresovi na Krasi. Po vseh gricah, ki obdajajo Trst so v torek 23. junija zvečer sredi noči zagoreli visoki kresovi, ki so spominjali na starodavne običaje našega ljudstva. Okrog kresov se je zbrala vaška mladina in kmalu se je daleč na okrog razlegla slovenska narodna pesem.

Na Trnovce pri Nabrežini in njeno bližnjo okolico se je proti koncu junija mesto pričakovane dežja usula toča, ki je povzročila mnogo škode po vinogradih.

Tržaška komercialna in gospodarska univerza je dobila pred dnevi nov upravni svet, ki je bil imenovan s posebnim dekretom. Predsednik sveta je direktor tržaškega "Piccola" Rino Alessi.

Ustanovitelj tržaške paroplovne družbe "Tripevich" grof Pavel Tripkovič je pred dnevi v Genovi umrl v starosti 68 let. Kakor Kozulič izhajajo tudi Tripkovič iz rodu liburnskih ribičev. Pokojnik je bil član upravnih svetov raznih tržaških pomorskih podjetij.

V Greveh pri Sv. Križu sta zgorela hlev in senik znanega posestnika Terčelja. Zgorelo je tudi 40 stotov sena. Škoda znaša 40 tisoč lir.

Pri Sempasu je pred dnevi udarila strela v hram posestnika Kozuha. V njem je bil prav tedaj posestnikov 24letni sin Viktor, ki ga je strela pri pridi ubila. Po vsej okolici je napravila ta nesreča globok vtis, ker je bil mladi Kozuh že četrta žrtev strele v poslednjih 14 dneh.

Družba "Italia Redenta" je te dni razpisala natečaj za 100 novih učiteljskih mest na svojih podeželskih šolah v Julijki Krajini in Južni Tirolski. Novi učitelji nastopijo službo že s prihodnjim šolskim letom.

Podpora. Poročali smo že o milijonski škodi, ki so jo povzročile poslednje hude nevihte po poljih in vrtovih v Šoški in Vipavski dolini, v Brdih in drugod po Goriškem. Kolikor je bilo mogoče doslej dognati, prizadeti kmečki posestniki razen neklih davčnih olajšav niso dobili nikake podpore, kakor bi to bilo potrebno in se drugod tudi izvaja. Te dni pa je vlada končno vendarle nakazala deželo celih 10.000 lir. Podpora je dal, kakor je to že starodaven običaj, Benito Mussolini.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Francoski delavci

zopet zmagujejo

Večina ljudstva podpira politiko nove vlade

Pariz. — (FP) — Organizirani delavci v Franciji so izvojevali že velike uspehe, odkar je prišla na krmilo ljudska fronta (socialisti, komunisti in socialni radikalci), kateri načeljuje premier Blum, vodja socialistov. Fašistične sile so bile zdrobljene in so sedaj brez moči.

Velika sprememba v socialnem življenju Francije je bila izvršena brez prelivanja krvi. Levičarska zmaga je največja delavska zmaga v Evropi od ruske revolucije, ki je strmoglavila carja in rodila sovjetsko republiko. Ljudska fronta je prisilila francoske kapitaliste na kapitulacijo—pristati so morali na delavske zahteve in priznati unije in pravico kolektivnega pogajanja. Celotno konservativno londonsko list "Times" je zapisal, da ima Blumova vlada podporo pri večini francoskega ljudstva. Blum je dosegel nekaj, s čimer se ponahaja tudi italijanski fašisti in nemški naciji—narodno enotnost—brez prelivanja krvi.

Opozicija silno kriči, da je z Blumovo vlado prišla konfuzija, ki bo pogrnala Francijo v boljše življenje in kaos. Nacijske avtoritete so tudi nemočne. "Nobena stvar ni vzbudila med jetniki v nacijskih koncentracijskih taboriščih toliko navdušenja kakor zmaga francoske ljudske fronte pri zadnjih volitvah," je izjavil član norveške socialistične stranke, ko se je vrnil iz Nemčije domov.

V prvih dneh velike stavke so tudi fašisti nosili socialistične znake na svojih suknjah in urgrirali delavce, naj se upirajo policiji. Delavci so kmalu spoznali, da so fašisti agente-provokatorji in so hitro obračunali s njimi. Sami so aretirali več sto fašističnih agentov in jih potem izročili policiji.

Policijski prefekt v Parizu, ki je bil naklonjen fašistom, je moral resignirati, več sto socialističnih orožnikov, ki so bili odpušteni v zadnjih letih, pa je dobilo svoje stare pozicije. Pretežna večina pariške policije podpira sedaj ljudsko fronto.

Blum bo moral rešiti še veliko številno perečih problemov, toda prvega—socialni mir in narodno enotnost—je že deloma rešil in sedaj bodo prišli drugi na vrsto.

Mooney, Billings

dvajset let v ječi

Zalostno obletnico bosta praznovala 27. julija

San Francisco. — Dne 27. julija bo dvajset let, odkar so se zaprla vrata ječe za Tomom Mooneyjem in Warrenom Billingsom. Kdaj se bodo odprla, je odvisno od californijskih bogov.

Dvajset let v ječi je dolga doba. Dvajset let po nedolžnem v ječi je še daljša doba. Oba sta bila obsojena na podlagi omreženja la lufvaga pričanja. O tem ni bilo dolgo nobenega dvoma. Njena nedolžnost je bila še posebej in demonstrativno dokazana pri dolgem zaslišanju, ki se je pričelo pred posebnim sodnim tribunalom prošle jeseni in se ni končalo. Pri tem procesu so bile ponovno ovržene vse trditve prosekucije in razgaljena vsa zločinska omreženja videnca.

Toda vse to Mooneyju in Billingsu do zdaj še ni pomagalo. Edino zadostno imata, da sta ponovno svetlo dokazala svojo nedolžnost, toda zidovje californijskih ječ ju še vedno objema. Mooney se zdaj nahaja v krajini ječi v San Franciscu, kjer čaka konca tekočega procesa. V bližnji bodočnosti bo najbrž zopet poslan v San Quentin, kjer je že prebival najboljšo dobo svojega življenja. Tamkaj bo moral čakati, dokler državno ali pa zvezno vrhovno sodišče ne izpogovori končne besede.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

2657-59 Lawndale Ave., Chicago, Ill.

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CANKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRIH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1097 E. 169th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik.....253 E. 151st St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....140 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....19511 Muskoka Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik.....2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED MALGAJ.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZORI—Korrespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole: VSE DENARNE politične in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jedrskih vobit, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.

Vse druge stvari, ki se tičejo gl. tajništva, naj se pošiljajo na gl. blagajništvo.

VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Franku Zajcu, predsedniku nadzornega odbora.

VSE PRITOŽBE na gl. porotni odbor naj pošiljajo na Johna Gorka, predsednika porotnega odbora.

VSE PRITOŽBE na drugi splošni, nesenzitiven, agencijski odbor naj pošiljajo na gl. tajništvo, naj se pošiljajo na gl. tajništvo, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows: Communications for the supreme president should be addressed to him.

All remittances of money and business concerning lodges and members other than such should be addressed to secretary's office.

Matters of such benefit should be addressed to the assistant secretary.

Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.

Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zajec, chairman of the Board of Supervisors.

Complaints and appeals should be addressed to John Gorka, chairman, Judicial Committee.

Naslednja dvajseta obletnica se bodo po vseh Združenih državah vršile demonstracije in protestni shodi za njuno osvoboditev. Priredbe jih razne delavske organizacije. Mooney ponovno apelira na vse svoje prijatelje za nadaljnje prispevke v obrambni sklad. Denar zdaj potrebuje za prepis ogromnega zapisa in za pripravo apela na vrhovno sodišče. Prispevke je pošiljati na Tom Mooney Molders Defense Committee, Box 1475, San Francisco, Cal.

S kampanjske fronte jeklarskih delavcev

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jev, ki nasledujejo organizatorja in volunirajo med delavci. Pobjenike najemajo tudi jeklarske družbe v Youngstownu in drugih krajih. Koliko daleč bodo z njimi prišle, je drugo vprašanje.

Lewis je v svojem govoru "alovesno posvaril one, ki zastopajo jeklarsko industrijo, da naš odbor ne bo toleriral njih nepostavne in trinoške taktike prejšnjih let. Za svojim ciljem bomo ali neustrašeno

